

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ งานบริหารและการจัดการ คณะศึกษาศาสตร์ โทร. 0 3425 5095 โทรภายใน 29313
ที่ ศธ 0520.203/ 161 วันที่ 31 มกราคม 2556

เรื่อง ตอบรับบทความลงพิมพ์ในวารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ อุ่นอารมย์เลิศ

ตามที่ท่านได้ส่งบทความวิจัย เรื่อง การประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เพื่อตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ “วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 (มิถุนายน 2555 – ตุลาคม 2555)” นั้น บัดนี้บทความของท่านได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ในการนี้ กองบรรณาธิการวารสารศึกษาศาสตร์มีมติรับบทความ ของท่านตีพิมพ์ในวารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

(อาจารย์ ดร.กมล โพธิเย็น)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

การประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ธีรศักดิ์ อุ๋นอารมย์เลิศ*, ไชยยศ ไพโรหิตศิริธรรม*, ลุง วีระนาวิน**, พัทธ์ศ สุพรรณโณภาพ**

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความก้าวหน้าของการดำเนินการหลักสูตรในด้านสภาพแวดล้อม/บริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการผลิตบัณฑิต ผลผลิตระหว่างทางของหลักสูตร และศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรค ความต้องการและข้อเสนอแนะของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อการบริหารจัดการหลักสูตร โดยมีผู้ให้ข้อมูล สำคัญของการวิจัยครั้งนี้จำนวน 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) คณะกรรมการบริหารหลักสูตร 2) นักศึกษาปัจจุบัน 3) อาจารย์ผู้สอน และ 4) ผู้เชี่ยวชาญ ในการประเมินหลักสูตรครั้งนี้เป็นการประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation) โดยรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ครั้งนี้ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติการแจกแจง ความถี่ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปประเด็นสำคัญจากการสัมภาษณ์

ผลการวิจัยพบว่า

1. การประเมินสภาพแวดล้อม/บริบท ด้านวัตถุประสงค์ พบว่าผู้ประเมินทุกกลุ่มมีความเห็น สอดคล้องกันว่าวัตถุประสงค์ของหลักสูตรทั้ง 5 ข้อ มีความชัดเจน เหมาะสมกับสภาพการณ์ใน ปัจจุบัน มีความสอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต่างๆ และมีความสอดคล้องกับความต้องการของ ผู้เรียนในระดับมากที่สุดถึงมากที่สุด ($\bar{X} = 4.45-5.00$) ด้านโครงสร้างของหลักสูตรพบว่ามี ความเหมาะสมในระดับมากที่สุดถึงมากที่สุด ($\bar{X} = 4.46 - 4.89$) ด้านเนื้อหาวิชาของหลักสูตรพบว่ามี ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56 - 4.92$)

2. การประเมินปัจจัยนำเข้า ด้านปัจจัยสนับสนุนของหลักสูตร ได้แก่ทรัพยากรที่ใช้ในการ ดำเนินการ สื่อ ตำรา และสถานที่ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดถึงมากที่สุด ($\bar{X} = 3.92 - 4.88$) ด้านสิ่งที่เกี่ยวข้องในหลักสูตร ได้แก่ คุณลักษณะผู้สอนพบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ถึงมากที่สุด ($\bar{X} = 4.45 - 5.00$) คุณลักษณะของผู้เรียนและการบริหารจัดการหลักสูตรพบว่ามี ความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.83 - 5.00$)

3. การประเมินกระบวนการ ประกอบไปด้วย 2 ด้าน ได้แก่ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดถึงมากที่สุด ($\bar{X} = 4.38 - 5.00$) ด้านการวัดและประเมินผล พบว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดถึงมากที่สุด ($\bar{X} = 4.40 - 5.00$)

4. การประเมินผลผลิตระหว่างทางของหลักสูตร กรรมการบริหารหลักสูตรและอาจารย์ ผู้สอน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลผลิตของหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาพัฒนศึกษา สอดคล้องกันโดยเห็นว่ามี ความเหมาะสมในระดับมากที่สุดถึงมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72 - 4.83$)

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

**อาจารย์ ดร.ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

***อาจารย์ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

5. การศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรค ความต้องการและข้อเสนอแนะของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อการบริหารจัดการหลักสูตรพบว่าควรเพิ่มเติมรายวิชาทางอนาคตศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

Abstract

The research on Program Evaluation of Doctor of Philosophy, Development Education field, Silpakorn University, Sanamjan Palace Campus aims to evaluate the program in terms of context, input, advanced process, during the course of production., and study of the problems, needs and suggestions by containing 4 groups of data providers that are 1) the management committee group 2) the present students group 3) The professors group and 4) the experts. In the program of this evaluation is to assess the progress by collecting data both in quantitative data and qualitative data. Tools in this research are the questionnaire, the interview, and the analysis of quantitative data which apply statistics to enumerate frequency, the percentage (%), the average (\bar{X}), and the standard deviation (SD). The analysis of qualitative data applies analysis and summary of key points from the interview.

The result of the research found that:

1. Context Evaluation in terms of purpose found that the evaluators of all groups agreed that the purpose of the program in 5 topics is clear, suitable for present situation, correspond with policy of various organizations, and agreed with students' requirement. the purpose of the program which found that it's in high to highest suitable level ($\bar{X} = 4.45 - 5.00$), the structure of the program which found that it's in high to highest suitable level ($\bar{X} = 4.46 - 4.89$), the contents of the program which found that it's in high to highest suitable level ($\bar{X} = 4.56 - 4.92$)

2. Input Evaluation consists of 3 aspects that are the other educational supporting elements which found that it's in high to highest suitable level ($\bar{X} = 3.92 - 4.88$), the professors which found that it's in high to highest suitable level ($\bar{X} = 4.45 - 5.00$), the characteristics of learners which found that it's in highest suitable level ($\bar{X} = 4.83 - 5.00$), the program management aspect found that it's in highest suitable level ($\bar{X} = 4.83 - 5.00$).

3. Process Evaluation consists of 2 aspects that are the teaching aspect which found that it's in high to highest suitable level ($\bar{X} = 4.38 - 5.00$), the measurement and evaluation aspect found that it's in high to highest suitable level ($\bar{X} = 4.40 - 5.00$).

4. The products of during program, the management committee and the professors group opinion concerning production of Doctor of Philosophy Department

of Development Studies consistency. And evaluation aspect found that it's in highest suitable level ($\bar{X} = 4.72 - 4.83$)

5. Study of the problems needs and suggestions of those involved with the management were found: should add a subject of future study for prepare to enter the ASEAN Community.

บทนำ

การศึกษาถือเป็นรากฐานที่สำคัญและมีบทบาทอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศชาติ สังคม และมนุษย์ให้มีความเข้มแข็ง เจริญก้าวหน้า ทนต่อความเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน ซึ่งเป็นยุคของ เทคโนโลยีและการสื่อสารที่ไร้พรมแดน หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าโลกของยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) นานาประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศผู้นำความเจริญทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีได้ให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นอย่างมาก โดยมีการจัดสรรงบประมาณในการให้ การศึกษาแก่ประชาชนในลำดับต้น ๆ ของการจัดสรรงบประมาณในแต่ละประเภท เช่นเดียวกันกับ ประเทศไทยที่ได้ให้ความสำคัญกับการให้การศึกษาแก่ประชาชนโดยมีการจัดสรรงบประมาณในการ บริหารประเทศด้านการศึกษาระดับต้น ๆ มาตลอดทุกปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติของประเทศไทย ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - พ.ศ. 2544) จนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (ฉบับปัจจุบัน พ.ศ. 2555 - พ.ศ. 2559) ที่ได้มุ่งเน้นความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีภูมิคุ้มกันต่อการ เปลี่ยนแปลง มุ่งพัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง มุ่งพัฒนาคุณภาพคนไทยทุก ช่วงวัย สอดแทรกการพัฒนาคนด้วยกระบวนการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิตต่อยอดสู่การสร้าง นวัตกรรมที่เกิดจากการฝึกฝนเป็นความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาคนด้วยการเรียนรู้ในศาสตร์วิทยาการ ให้สามารถประกอบอาชีพได้อย่างหลากหลายเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน สร้างจิตสำนึกให้คนไทยมีความรับผิดชอบต่อสังคม

การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาถือเป็นการศึกษาในระดับสูงสุดในระบบการศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาค้นคว้า วิจัย เพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้และกระบวนการเรียนรู้ในศิลปวิทยาการ แขนงต่างๆ ที่หลากหลาย ถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการ วิชาชีพชั้นสูง และกระบวนการเรียนรู้ เพื่อผลิตกำลังคนที่มีความสามารถสนองต่อความต้องการของบุคคล ชุมชน และประเทศชาติโดย ส่วนรวม การศึกษาในระดับอุดมศึกษาจึงเป็นเสมือนแหล่งความรู้ที่จะเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการ โดยในการจัดการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จ สิ่งสำคัญที่จะทำให้การศึกษาดำเนินไปตามจุดมุ่งหมายได้ก็คือ หลักสูตร (กาญจนา คุณารักษ์ : 2540) ซึ่งหลักสูตร คือ ประมวลแผนการเรียนรู้ที่กำหนดไว้อย่างเป็นระบบ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้แก่ผู้เรียน อันจะก่อให้เกิดความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ และพัฒนาการให้เป็นที่ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างไรก็ตามหลักสูตรทุกหลักสูตร เมื่อมีการใช้หลักสูตรไประยะหนึ่ง จะต้องมีการประเมินหลักสูตร ทั้งนี้เพื่อจะได้หาคำตอบว่าหลักสูตร มีสัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่และมากน้อยเพียงใด นอกจากนี้การประเมินหลักสูตร ยังทำให้ทราบปัญหาและแนวทางแก้ไขปรับปรุงหลักสูตรให้ชัดเจนขึ้น

ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขต พระราชวังสนามจันทร์ ได้เปิดการเรียนการสอนในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขา วิชาพัฒนศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2552 จนถึงปัจจุบันเป็นระยะเวลา 4 ปี ซึ่งตามเกณฑ์มาตรฐาน

หลักสูตรของ สกอ.ได้กำหนดให้มีการปรับปรุงหลักสูตรทุกๆ 5 ปี แต่เนื่องจากเกณฑ์กรอบคุณวุฒิมาตรฐานระดับอุดมศึกษา(TQF) บังคับให้สาขาวิชาดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรให้แล้วเสร็จในปีการศึกษา 2556 ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ จะต้องมีการประเมินความก้าวหน้าของการดำเนินการตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษาเพื่อให้ทราบว่าหลักสูตรสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้หรือไม่ มากน้อยเพียงใด ตลอดจนศึกษาถึงปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นและข้อเสนอแนะที่มีต่อหลักสูตรจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักสูตรหลายกลุ่ม เพื่อจะได้นำผลการประเมินไปปรับปรุงหลักสูตรทั้งในส่วนของเนื้อหาสาระ โครงสร้างของหลักสูตร กลไกการบริหารหลักสูตรตลอดจนการดำเนินการเกี่ยวกับหลักสูตรในด้านต่างๆ เพื่อจะได้ปรับปรุงหลักสูตรให้มีความทันสมัย เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และยังช่วยแก้ไขและป้องกันปัญหาอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นต่อไปได้ด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินปัจจัยนำเข้าของหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
2. เพื่อประเมินกระบวนการผลิตบัณฑิตของหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
3. เพื่อประเมินผลผลิตระหว่างทางของการดำเนินการหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
4. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรค ความต้องการ และข้อเสนอแนะของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อการบริหารจัดการหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นการวิจัยเชิงประเมิน (Evaluation Research) เป็นการประเมินความก้าวหน้า (Formative Evaluation) ของการบริหารจัดการหลักสูตร ดังแสดงรายละเอียดดังตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 แสดงขอบเขตด้านเนื้อหาการประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

วัตถุประสงค์ของการประเมิน	ประเด็นการประเมิน	ตัวชี้วัด
1. เพื่อประเมินสภาพแวดล้อม/ บริบทและ การประเมินปัจจัย นำเข้า	ประเมินสภาพแวดล้อม/บริบท	1. ด้านการผลิตบัณฑิต 2. ด้านการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ 3. ด้านนวัตกรรมสังคมเพื่อการพัฒนาประเทศ
	1. ด้านวัตถุประสงค์หลักสูตร	1. ความเหมาะสมของการกำหนดสัดส่วน หมวดวิชา/รายวิชา/ลักษณะวิชา
	2. ด้านโครงสร้างหลักสูตร	2. ความเหมาะสมของการกำหนด หน่วยกิตของหลักสูตร 3. ด้านเนื้อหาวิชาในหลักสูตร
	ประเมินปัจจัยนำเข้า	
	1.ด้านปัจจัยสนับสนุนในหลักสูตร	1.ทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินการตาม หลักสูตร ได้แก่ สื่อ ตำรา และสถานที่
	2. ด้านสิ่งที่เกี่ยวข้องในหลักสูตร	2. คุณลักษณะผู้สอน
	3. ด้านการบริหารหลักสูตร	3.คุณลักษณะผู้เรียนก่อนและ/หรือระหว่าง เรียนในหลักสูตร 4.ความเหมาะสมของการบริหารจัดการ หลักสูตร
2. เพื่อประเมินกระบวนการผลิต บัณฑิต	1.ด้านกิจกรรมการเรียนในหลักสูตร	1.กระบวนการเรียนการสอน 2.ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา
3. เพื่อประเมินผลผลิตระหว่างทาง ของหลักสูตร	1. ด้านผลผลิตระหว่างทางของ หลักสูตร	1. ความรู้ 2. ทักษะ 3. เจตคติ/คุณลักษณะ/พฤติกรรม
4. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรค ความต้องการและ ข้อเสนอแนะ	1. ปัญหา 2. อุปสรรค 3. ความต้องการข้อเสนอแนะ	1. ปัญหา 2. อุปสรรค 3. ความต้องการข้อเสนอแนะ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ประเภทของเครื่องมือการวิจัยครั้งนี้ มี 2 ชนิด คือ

1. แบบสอบถามการประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา จำนวน 4 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามสำหรับคณะกรรมการบริหารหลักสูตร สาขาวิชาพัฒนศึกษา เป็นการประเมินความก้าวหน้าของหลักสูตรในด้านบริบท ปัจจัยสนับสนุน สิ่งที่เกี่ยวข้องในหลักสูตร กิจกรรมการเรียนในหลักสูตร และด้านผลผลิตของหลักสูตร ซึ่งข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามสำหรับผู้เชี่ยวชาญหลักสูตร สาขาวิชาพัฒนศึกษา เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษาในด้านบริบท และปัจจัยสนับสนุน ซึ่งข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามสำหรับนักศึกษาระดับปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากรที่กำลังศึกษาอยู่ในปัจจุบัน เป็นการประเมินความก้าวหน้าของหลักสูตรในด้านบริบท ปัจจัยสนับสนุน สิ่งที่เกี่ยวข้องในหลักสูตร และกิจกรรมการเรียนในหลักสูตร ซึ่งข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ฉบับที่ 4 แบบสอบถามสำหรับสำหรับอาจารย์ผู้สอน สาขาวิชาพัฒนศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นการประเมินความก้าวหน้าของหลักสูตรในด้านบริบท ปัจจัยสนับสนุน กระบวนการของหลักสูตร และผลผลิตในหลักสูตร ซึ่งข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

2. แนวทางการสัมภาษณ์ประกอบไปด้วยข้อคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ ในด้านบริบท ปัจจัยสนับสนุน กระบวนการ ผลผลิต และการศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรค ความต้องการและข้อเสนอแนะ จำนวน 3 ฉบับ มีดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบสัมภาษณ์อาจารย์ประจำหลักสูตร/ผู้รับผิดชอบหลักสูตร/อาจารย์ผู้สอน

ฉบับที่ 2 แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญทางหลักสูตรสาขาพัฒนศึกษา

ฉบับที่ 3 แบบสัมภาษณ์นักศึกษาระดับดุษฎีบัณฑิต ของสาขาวิชาพัฒนศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากรที่กำลังศึกษาอยู่ในปัจจุบัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การประเมินหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ประจำปีการศึกษา 2555 มีวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้ค่าความถี่ และ ค่าร้อยละ (%) จำแนกตามกลุ่มของผู้ตอบแบบสอบถาม การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นการ

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร ทั้ง 5 ด้าน โดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) จำแนกตามกลุ่มของผู้ตอบแบบสอบถาม ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ตามแนวคิดของเบสต์ (Best: 1981) มาใช้ในการแปลความหมาย

2. การวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากการสัมภาษณ์ และแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับหลักสูตร ปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร ด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยการวิเคราะห์สรุปประเด็นสำคัญ และเสนอในลักษณะของความเรียง

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการประเมินความพร้อมของหลักสูตรปรัชญาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

1. การประเมินสภาพแวดล้อม/บริบท

1.1 ด้านวัตถุประสงค์ พบว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ คณะกรรมการบริหารหลักสูตร อาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรว่ามีความชัดเจน ครอบคลุม และเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบันในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.73, 4.92, 4.90$ และ 4.53 ตามลำดับ) วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้ระบุถึงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและแนวทางในการจัดหลักสูตรได้อย่างชัดเจน โดยเน้นการนำองค์ความรู้ที่ได้รับมาบูรณาการกับศาสตร์อื่นๆ เพื่อสามารถปรับใช้ในการปฏิบัติงานด้านต่างๆ ที่เหมาะสมกับสังคมไทยในปัจจุบัน แต่หากจะมีการปรับเปลี่ยนก็ควรจะให้ความสำคัญในเรื่องของการสร้างดุสิตบัณฑิตที่มีความพร้อมเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยมีข้อสรุปวัตถุประสงค์แบ่งออกเป็นรายด้าน ดังนี้

- ด้านการผลิตบัณฑิต พบว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ คณะกรรมการบริหารหลักสูตร อาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นว่า วัตถุประสงค์มีความเหมาะสมด้านการผลิตบัณฑิตในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 5.00, 5.00, 4.83$ และ 4.55 ตามลำดับ) โดยวัตถุประสงค์ได้กำหนดความเป็นเลิศให้บัณฑิตมีคุณสมบัติของการเป็นนักคิดและนักบูรณาการศาสตร์ที่มีความสามารถในการสร้างและจัดการความรู้แบบบูรณาการเพื่อการพัฒนาประเทศ

- ด้านการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ พบว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ คณะกรรมการบริหารหลักสูตร อาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความเหมาะสมด้านการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67, 5.00, 4.83$ และ 4.55 ตามลำดับ) โดยเน้นการจัดความรู้ภูมิปัญญาเพื่อการพัฒนาประเทศแบบสหวิทยาการบนพื้นฐานการพัฒนาและการวิจัย

- ด้านนวัตกรรมสังคมเพื่อการพัฒนาประเทศพบว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและอาจารย์มีความคิดเห็นว่าวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความเหมาะสมด้านนวัตกรรมสังคมเพื่อการพัฒนาประเทศในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67, 5.00$ และ 4.83 ตามลำดับ) ส่วนกลุ่มนักศึกษามีความคิดเห็นว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความเหมาะสมด้านนวัตกรรมสังคมเพื่อการพัฒนาประเทศในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.39$) โดยมีการสนองนโยบายของชาติในการพัฒนาคน การพัฒนาสังคม การพัฒนาประเทศเพิ่มความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ และการสร้างความเข้มแข็งให้กับสังคม

- ด้านคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษา พบว่า กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ คณะกรรมการบริหารหลักสูตร อาจารย์และนักศึกษาปัจจุบัน มีความคิดเห็นว่าวัตถุประสงค์ของหลักสูตรสามารถบ่งบอกคุณลักษณะผู้สำเร็จการศึกษาในด้านความสามารถในการนำความรู้ไปปฏิบัติ และด้านคุณลักษณะบัณฑิตได้อย่างเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67, 5.00, 4.83$ และ 4.51 ตามลำดับ)

- ด้านการนำวัตถุประสงค์ไปปฏิบัติ พบว่า กลุ่มคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และอาจารย์มีความคิดเห็นว่าวัตถุประสงค์ของหลักสูตรสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติได้ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 5.00$ และ 4.83 ตามลำดับ) ในขณะที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และนักศึกษามีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าวัตถุประสงค์ของหลักสูตรสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติได้ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$ และ 4.41 ตามลำดับ)

1.2 โครงสร้างของหลักสูตร พบว่า ผู้เชี่ยวชาญ คณะกรรมการบริหารหลักสูตร และอาจารย์ มีความเห็นสอดคล้องกันว่าโครงสร้างหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63, 4.83$ และ 4.89 ตามลำดับ) ส่วนกลุ่มนักศึกษาปัจจุบันมีความคิดเห็นว่าโครงสร้างหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, $SD = .58$) โครงสร้างหลักสูตรและเนื้อหาวิชาของหลักสูตรมีความหลากหลายและผสมผสานทั้งในเรื่องแนวคิด ทฤษฎี วิธีการวิเคราะห์ การฝึกประสบการณ์ และการวิจัยทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้จริง ทำให้เกิดทักษะในการประยุกต์ศาสตร์ต่างๆ เพื่อการพัฒนาประเทศ ด้านการกำหนดสัดส่วนหมวดวิชา/รายวิชา/ลักษณะวิชา พบว่าผู้เชี่ยวชาญ คณะกรรมการบริหารหลักสูตร นักศึกษาและอาจารย์ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การกำหนดสัดส่วนหมวดวิชา/รายวิชา/ลักษณะวิชา มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67, 5.00, 5.00$ และ 4.59 ตามลำดับ)

1.3 เนื้อหาวิชาของหลักสูตร

- ความเหมาะสมของเนื้อหาวิชาในรายวิชาบังคับพื้นฐาน โดยทั้งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ คณะกรรมการบริหารหลักสูตร อาจารย์และนักศึกษาปัจจุบัน มีความเห็นว่าเป็นเนื้อหาวิชาในรายวิชาบังคับพื้นฐานมีความเหมาะสมโดยเฉพาะในรายวิชา 464 501 ระเบียบวิธีการวิจัย และรายวิชา 464 311 หลักพัฒนาศึกษา เนื้อหาของวิชามีความถูกต้องเหมาะสมสามารถนำไปปฏิบัติได้

- ความเหมาะสมของเนื้อหาวิชาในรายวิชาบังคับสาขาวิชาเอก โดยทั้งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ คณะกรรมการบริหารหลักสูตร อาจารย์และนักศึกษาปัจจุบัน มีความเห็นว่าเป็นเนื้อหาวิชาในรายวิชาบังคับสาขาวิชาเอกมีความเหมาะสม โดยเฉพาะในรายวิชา 464 526 การจัดการความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น รายวิชา 464 527 สังคมวิทยาเพื่อการพัฒนาประเทศ และรายวิชา 464 505 การจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาประเทศ 464 507 เศรษฐศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ในขณะที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะว่าควรปรับเพิ่มเติมสาระด้านภูมิสังคม เศรษฐศาสตร์กับการศึกษา ในส่วนของการลงทุน ความคุ้มทุน คุ้มค่า ผลกระทบของโครงการพัฒนาต่างๆ กับสภาพแวดล้อมและโครงการพัฒนาที่น่าสนใจของกลุ่มประเทศอาเซียน เพื่อให้มีความเหมาะสมกับสภาพปัจจุบันและอนาคตยิ่งขึ้น

- ความเหมาะสมของเนื้อหาวิชาในรายวิชาเลือก โดยทั้งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ คณะกรรมการบริหารหลักสูตร อาจารย์และนักศึกษา มีความเห็นว่าเป็นเนื้อหาวิชาในรายวิชาเลือกมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 5.00, 5.00, 5.00$ และ 4.59 ตามลำดับ) โดยเฉพาะในรายวิชา 464 524 การศึกษาอิสระ รายวิชา 464 523 ปฏิบัติการณ์ทางพัฒนาศึกษา และรายวิชา 464 515 ภูมิปัญญาท้องถิ่นและกระบวนทัศน์ใหม่ของชุมชน ในขณะที่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะว่าควร

ปรับเปลี่ยนเพิ่มเติมสาระด้านภูมิสังคม เศรษฐศาสตร์กับการศึกษา ในส่วนของการลงทุน ความคุ้มค่า คุ่มค่า ผลกระทบของโครงการพัฒนาต่างๆกับสภาพแวดล้อมและโครงการพัฒนาที่น่าสนใจของกลุ่มประเทศอาเซียน เพื่อให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

ตอนที่ 2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

2.1 ปัจจัยสนับสนุนของหลักสูตร ได้แก่ทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินการตามหลักสูตร เช่น สื่อ ตำรา สถานที่ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและอาจารย์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินการตามหลักสูตรว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.88$, $SD = .10$) ส่วนนักศึกษาปัจจุบันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินการตามหลักสูตรว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$, $SD = .72$) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรอาจารย์และนักศึกษาปัจจุบัน ได้ให้ข้อเสนอแนะที่สอดคล้องกัน คือ ควรมีการพัฒนาอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีที่ส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ให้มีความทันสมัยมากยิ่งขึ้น และปรับปรุงระบบเครือข่ายการใช้อินเทอร์เน็ตความเร็วสูงภายในภาควิชา นอกจากนี้ ควรมีการขยายพื้นที่ในส่วนของการประชุมกลุ่มย่อย เช่น การมีห้องประชุมสำหรับนักศึกษา เป็นต้น

2.2. ด้านสิ่งที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร ได้แก่คุณลักษณะผู้สอน คุณลักษณะผู้เรียน ก่อนเรียนและระหว่างเรียนในหลักสูตรพบว่า คณะกรรมการบริหารหลักสูตร และนักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนของหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาพัฒนศึกษาแตกต่างกัน โดยคณะกรรมการบริหารหลักสูตรมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 5.00$) ในขณะที่นักศึกษามีความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$) สามารถอธิบายได้ ดังนี้

- คุณลักษณะผู้สอน พบว่าคณะกรรมการบริหารหลักสูตรมีความเห็นว่ามี ความเหมาะสมทั้งในภาพรวมและรายข้อคำถามระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 5.00$) แต่นักศึกษามีความคิดเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความเหมาะสมของคุณลักษณะผู้สอนด้านทักษะ/การปฏิบัติ โดยทั้งกลุ่มนักศึกษาและกลุ่มคณะกรรมการบริหารหลักสูตรมีความเห็นว่าคุณลักษณะผู้สอนมีความเหมาะสม โดยเฉพาะในด้านคุณวุฒิทางการศึกษาของอาจารย์ผู้สอน อาจารย์มีความรู้ทางวิชาการในสาขาวิชาที่สอนเป็นอย่างดี และมีความสามารถในการสอน/ถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักศึกษา โดยเฉพาะเป็นผู้มีคุณธรรมและมีจิตสำนึกในความเป็นครู อาจารย์ยอมรับฟังความคิดเห็นของนักศึกษา อาจารย์ปฏิบัติต่อนักศึกษาทุกคนอย่างเสมอภาค และอาจารย์ผู้สอนมีบุคลิกภาพและการปฏิบัติตนเหมาะสม ด้านความเหมาะสมของจำนวนอาจารย์ กลุ่มนักศึกษาระดับปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ของสาขาวิชาพัฒนศึกษา มีความเห็นว่าคุณเพียงพอของอาจารย์ที่ปรึกษาวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด และความเพียงพอของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อยู่ในระดับปานกลาง

- คุณลักษณะผู้เรียน พบว่า คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและอาจารย์มีความเห็นว่าคุณลักษณะผู้เรียนในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 5.00$) จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและอาจารย์ ได้ให้ข้อเสนอแนะในเรื่องคุณลักษณะของผู้เรียนว่า ควรจะมีลักษณะเป็นผู้มีวุฒิภาวะสูง ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน สามารถทำงานเป็นทีมได้ ควรมีทักษะในด้านงานวิจัย ภาษาต่างประเทศ และการใช้ เทคโนโลยี (IT) ในการค้นคว้าหาข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อเป็นนักคิดและ

นักบูรณาการศาสตร์ที่มีความสามารถ นอกจากนี้ควรมีการคัดเลือกนักศึกษาโดยพิจารณาคุณสมบัติในเชิงคุณภาพที่มีความเหมาะสมมากกว่าการพิจารณาการคัดเลือกในเชิงปริมาณ

2.3 ด้านการบริหารหลักสูตร พบว่า คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและอาจารย์มีความเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะในเรื่องมีโครงการเปิดรับนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีการจัดแผนการเรียนในแต่ละภาคการศึกษาอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 5.00$) และมีระบบการให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษา เช่น การให้คำปรึกษาทางวิชาการ การติดตามความก้าวหน้าของวิทยานิพนธ์ จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและอาจารย์ ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรเพิ่มหลักสูตรโครงการสำหรับผู้บริหารทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษา ส่วนกลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาตรีบัณฑิตของสาขาวิชาพัฒนศึกษามีความเห็นว่ามีเหมาะสม โดยเฉพาะในเรื่องสาขาวิชาที่มีการเตรียมความพร้อมในเรื่องการให้บริการ การแจ้งข้อมูลตารางเรียน ตารางเวลา และปฏิทินการศึกษา การประสานงานและการแก้ไขปัญหาต่างๆ อย่างเหมาะสม มีโครงการเปิดรับนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีการจัดแผนการเรียนในแต่ละภาคการศึกษาอย่างเหมาะสม และมีระบบการให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษา เช่น การให้คำปรึกษาทางวิชาการ การติดตามความก้าวหน้าของวิทยานิพนธ์

ตอนที่ 3 ผลการประเมินความก้าวหน้ากระบวนการผลิตบัณฑิตของหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

3.1 กระบวนการเรียนการสอน พบว่ามีความเหมาะสม เนื่องจากมีการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลาย ทั้งการเรียนการสอนในชั้นเรียน การลงภาคสนามเพื่อฝึกปฏิบัติ และการศึกษาดูงาน โดยมีข้อสรุปจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในประเด็นต่างๆ ดังนี้

- การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาเรียน พบว่า คณะกรรมการบริหารหลักสูตร มีความคิดเห็นด้านกระบวนการเรียนการสอนว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 5.00$) ในขณะที่นักศึกษามีความคิดเห็นถึงความเหมาะสมดังกล่าวในระดับมาก จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและนักศึกษา ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ในกระบวนการเรียนการสอน ควรมีการจัดเวทียุทธศาสตร์ทางวิชาการด้านการพัฒนาเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการร่วมกัน นอกจากนี้ควรให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมมากขึ้น

- การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาวิทยานิพนธ์ โดยทั้งกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและนักศึกษา ปริญญาตรีบัณฑิต มีความเห็นว่ามีเหมาะสม โดยเฉพาะในเรื่องอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์มีการตรวจสอบงานและให้ข้อเสนอแนะต่างๆ อย่างชัดเจน และสามารถเลือกหัวข้อวิทยานิพนธ์ได้ตามความสนใจและความถนัด ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะในการเรียนการสอนเพิ่มเติมดังนี้ ควรเน้นให้นักศึกษาทำวิทยานิพนธ์เพื่อสร้างองค์ความรู้ให้กับสังคม และควรมีการจัดเวทียุทธศาสตร์ทางวิชาการด้านการพัฒนาเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการร่วมกัน

3.2 การวัดและประเมินผล โดยทั้งกลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาตรีบัณฑิต กลุ่มคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกันว่า การวัดและประเมินผล มีความเหมาะสม โดยเฉพาะในเรื่องการวัดและประเมินผลสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของเนื้อหาวิชา และจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะในเรื่องเกณฑ์การประเมินผลเพื่อให้

ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของอาจารย์ผู้สอนว่าควรจะเป็นอิงเกณฑ์หรืออิงกลุ่ม ทั้งนี้ให้คำนึงถึงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นสำคัญ

ตอนที่ 4 ผลการประเมินผลผลิตระหว่างทางของหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและอาจารย์ประจำในหลักสูตรมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลผลิตของหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาพัฒนศึกษาสอดคล้องกัน โดยเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.83$ และ 4.72 ตามลำดับ) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความเหมาะสมของคุณภาพผู้เรียนด้านคุณลักษณะ/ความประพฤติ และความเหมาะสมของคุณภาพผู้เรียนด้านทักษะ/การปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สามารถสรุปผลการประเมินผลผลิตระหว่างทางของหลักสูตร จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลกลุ่มต่างๆ ได้ดังนี้

4.1 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มกรรมการบริหารหลักสูตร และกลุ่มอาจารย์ผู้สอน

แสดงความคิดเห็นว่า นักศึกษาปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาพัฒนศึกษามีคุณลักษณะในการใฝ่เรียนใฝ่เรียนมีความพร้อมในการเรียนรู้ นักศึกษาสามารถพัฒนาความรู้ด้วยตนเองได้ เช่น การจัดเวทีเสวนาแลกเปลี่ยนทางวิชาการอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้งเพื่อเป็นการฝึกทักษะความรู้และการทำงานให้กับตนเองมากยิ่งขึ้น

4.2 กลุ่มนักศึกษาปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาพัฒนศึกษา

มีความคิดเห็นว่าเป็นผลผลิตระหว่างทางของหลักสูตรด้านคุณลักษณะ ความรู้ ความสามารถ ทักษะและการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์อยู่ในเกณฑ์ที่ดี เพราะสามารถพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นนักคิดและนักบูรณาการสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและสังคมได้

ตอนที่ 5 การศึกษาสภาพปัญหา อุปสรรค ความต้องการและข้อเสนอแนะของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อการบริหารจัดการหลักสูตร

สภาพปัญหา อุปสรรค ความต้องการและข้อเสนอแนะ ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ กรรมการบริหารหลักสูตร อาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาพัฒนศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

1.ควรมีการจัดการเรียนการสอนเพิ่มเติมในรายวิชาที่เป็นประเด็นทางสังคมปัจจุบัน เช่น การจัดการความขัดแย้ง การปรองดอง การบริหารจัดการศึกษาตามกรอบ TQF การศึกษาอาเซียน อนาคตศึกษา (Futurism) รวมทั้งเรื่องของเทคโนโลยีและระบบเครือข่ายสังคม (Social network) เป็นต้น

2.ควรจัดให้นักศึกษามีการฝึกทักษะทางวิชาการสู่ชุมชน ในลักษณะของการปฏิบัติงานโครงการร่วมกับชุมชน รวมไปถึงการสร้างเครือข่าย ระหว่างมหาวิทยาลัยในสาขาที่สอดคล้องกัน เพื่อเพิ่มพูนความรู้ในด้านวิชาการ

3. ควรมีการปรับปรุงห้องเรียน/ห้องทำงานของนักศึกษาเพื่อให้มีประสิทธิภาพในการจัดการมากยิ่งขึ้น รวมไปถึงการพัฒนาาระบบสารสนเทศในด้านวิชาการ งานวิจัยเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักศึกษา

4. ควรมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่องค์ความรู้ที่เป็นศาสตร์ของพัฒนศึกษา เพื่อให้บุคคลภายนอกและสังคมได้รับรู้และมีความเข้าใจยิ่งขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

1. การประเมินด้านบริบทของหลักสูตร ได้แบ่งการประเมินออกเป็น 2 องค์ประกอบดังนี้

1.1 ด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม พบว่าผู้ประเมินทุกกลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกันว่าวัตถุประสงค์ของหลักสูตรทั้ง 5 ข้อ มีความชัดเจนเหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน มีความสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาของชาติ และมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ซึ่งก็สอดคล้องกับผลจากการสัมภาษณ์ที่ให้ข้อมูลทุกกลุ่มเห็นว่าวัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความเหมาะสม ทั้งนี้เนื่องจากคณะกรรมการบริหารหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร มีประสบการณ์ในการจัดทำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา มาก่อน นอกจากนี้ยังได้มีการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลและสภาพแวดล้อมในด้านต่างๆ มีการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องมาร่วมวิพากษ์หลักสูตร รวมถึงศึกษาความเป็นไปได้ (Feasibility Study) ในการเปิดหลักสูตรด้วย เพื่อแสดงให้เห็นถึงเหตุผลและความจำเป็นในการผลิตดุษฎีบัณฑิตในหลักสูตรดังกล่าว จากนั้นจึงนำสารสนเทศที่ได้จากการวิเคราะห์มาดำเนินการจัดทำหลักสูตร จึงส่งผลให้วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความชัดเจน อันเป็นหัวใจสำคัญของการผลิตดุษฎีบัณฑิตในสาขาพัฒนศึกษา ทั้งนี้เพราะการกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรสาขาวิชาที่มีความสอดคล้องกับหลักการของบลูม(Bloom:1956) ที่ว่า การศึกษาต้องพัฒนาคนในทุกด้านอาทิ พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย อย่างไรก็ตามผู้เชี่ยวชาญก็ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรในกรณีที่คณะกรรมการบริหารหลักสูตรมีความประสงค์ที่จะดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรว่า ควรจะเน้นให้ความสำคัญในเรื่องของการสร้างดุษฎีบัณฑิตที่มีความพร้อมเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งจะมีความสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงที่กำลังจะเกิดขึ้นในสังคมไทย

1.2 ด้านโครงสร้างหลักสูตร ผู้ประเมินทุกกลุ่มมีความเห็นว่าโครงสร้างหลักสูตรทั้งหมดมีความเหมาะสมทั้งในเรื่องของการกำหนดสัดส่วนของหมวดวิชา/รายวิชา/ลักษณะวิชา การกำหนดหน่วยกิตของหลักสูตรและความเหมาะสมของรายวิชา เนื่องจากโครงสร้างหลักสูตรมีการผสมผสานทั้งในเรื่องแนวคิด ทฤษฎี วิธีการวิเคราะห์ การฝึกประสบการณ์ และการวิจัยทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้จริง ทำให้เกิดทักษะในการประยุกต์ศาสตร์ต่างๆเพื่อการพัฒนาประเทศ อย่างไรก็ตามผู้เชี่ยวชาญก็ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงสร้างของหลักสูตรในกรณีที่คณะกรรมการบริหารหลักสูตรมีความประสงค์ที่จะดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรว่าควรมีการเพิ่มรายวิชาที่สอดคล้องกับประชาคมอาเซียน และ ควรกำหนดข้อแตกต่างในการทำวิทยานิพนธ์ในหลักสูตรแบบ 1 (48) หน่วยกิต และ หลักสูตรแบบ 2 (36) หน่วยกิต

ให้ชัดเจน ทั้งในแง่ของปริมาณและคุณภาพของงานในส่วนของความเหมาะสมด้านเนื้อหาวิชาในหลักสูตร

2. การประเมินด้านปัจจัยสนับสนุนในหลักสูตรผู้ประเมินทุกกลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกันว่าอุปกรณ์ สื่อวัสดุการเรียนการสอน และสถานที่ รวมทั้งหนังสือ ตำรา วารสาร และเอกสารประกอบการสอน มีความเหมาะสม แต่จากการสัมภาษณ์พบว่ากลุ่มนักศึกษาระดับดุขภูมิตัด สาขาวิชาพัฒนศึกษา ได้ให้ข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น คอมพิวเตอร์ และระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ให้มีความเหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน เนื่องจากในปัจจุบันการแสวงหาความรู้ทางด้านวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ นั้น นิยมสืบค้นจากฐานข้อมูลบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งมีความสะดวก รวดเร็ว การมีความพร้อมในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้นักศึกษาเข้าถึงองค์ความรู้ต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง สะดวก รวดเร็ว อันเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับนักศึกษา นอกจากนี้ควรมีการปรับปรุงพื้นที่ในส่วนห้องเรียนให้เหมาะสมกับการใช้งานในลักษณะของห้องประชุมหรือห้องบริการในด้านสารสนเทศต่างๆ อันเป็นการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ให้กับนักศึกษาเพื่อใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

3. การประเมินด้านสิ่งที่เกี่ยวข้องในหลักสูตร หลักสูตร แยกการประเมินออกเป็น 3 องค์ประกอบดังนี้

3.1 ด้านคุณลักษณะผู้สอน ผู้ประเมินทุกกลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกันว่าคุณสมบัติของอาจารย์มีความเหมาะสม เนื่องจากอาจารย์มีคุณลักษณะและพฤติกรรมที่เหมาะสม มีความรู้และความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักศึกษา แต่อยากให้เพิ่มจำนวนอาจารย์เพื่อให้เพียงพอต่อการให้คำปรึกษาด้านวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา

3.2 ด้านคุณลักษณะของผู้เรียนก่อนและ/หรือระหว่างเรียนในหลักสูตร ผู้ประเมินทุกกลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกันว่านักศึกษามีคุณลักษณะที่เหมาะสมกับการเรียน มีความสนใจ ตั้งใจ และมุ่งมั่นในการศึกษา และยอมรับฟังความคิดเห็นของอาจารย์และเพื่อนนักศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากคณะกรรมการบริหารหลักสูตรมีการกำหนดคุณสมบัติของผู้เรียนและกระบวนการคัดเลือกอย่างเหมาะสม โดยผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะในเรื่องคุณลักษณะของผู้เรียนว่า ควรมีลักษณะเป็นผู้มีวุฒิภาวะสูง มีทักษะในด้านภาษาวิจัย ภาษาต่างประเทศ และการใช้ IT เพื่อการค้นคว้าหาข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อเป็นนักคิดและนักบูรณาการศาสตร์ที่มีความสามารถ

3.3 ด้านความเหมาะสมของการบริหารหลักสูตร ผู้ประเมินทุกกลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกันว่าการบริหารหลักสูตรทั้งในด้านทรัพยากร ด้านบุคลากรและด้านการบริการวิชาการ มีความเหมาะสม ในลักษณะที่เป็นสหวิทยาการ โดยผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะในเรื่องคุณลักษณะของการรับนักศึกษา ว่าควรมุ่งเน้นที่คุณภาพของนักศึกษาเป็นหลัก

4. การประเมินด้านกิจกรรมการเรียนในหลักสูตร หลักสูตร แยกการประเมินออกเป็น 2 องค์ประกอบ ดังนี้

4.1 ด้านกระบวนการเรียนการสอน ผู้ประเมินทุกกลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกันว่าการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมทั้งในด้านการวางแผนด้านการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน ความสอดคล้องของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร เนื่องจากมีการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลาย ทั้งการเรียนการสอนในชั้นเรียน การลงภาคสนามเพื่อฝึกปฏิบัติ และการศึกษาดูงาน ทำให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ทางวิชาการที่ได้ศึกษามากับการปฏิบัติจริงได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งมีการปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยมที่ดีงามให้กับผู้เรียนซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตามจากการ

สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะในการเรียนการสอนเพิ่มเติมว่าควรมีการจัดเวทีเสวนาทางวิชาการด้านการพัฒนาเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการร่วมกัน นอกจากนี้ควรให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกับชุมชนมากขึ้น เพื่อให้คณาจารย์บัณฑิตมีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมากยิ่งขึ้น

4.2 ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา ผู้ประเมินทุกกลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกันว่าความเหมาะสมโดยเฉพาะในเรื่องวิธีการในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะในเรื่องเกณฑ์การประเมินผลว่าควรจะขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของอาจารย์ผู้สอนว่าควรจะเป็นอิงเกณฑ์หรืออิงกลุ่ม โดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นสำคัญ

5. การประเมินด้านผลผลิตระหว่างทางของหลักสูตร กลุ่มคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอน มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ผลผลิตของหลักสูตรทั้งในด้านความรู้/ความสามารถ ในเนื้อหา ด้านคุณลักษณะ/ความประพฤติ และด้านทักษะ/การปฏิบัติ มีความเหมาะสม สอดคล้องกับความเห็นของนักศึกษาปัจจุบันที่มองว่า หลักสูตรดังกล่าวเป็นประโยชน์อย่างมากในการช่วยพัฒนา ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดการพัฒนา ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นนักคิดและนักบูรณาการ สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและสังคมได้ จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและนักศึกษา ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า นักศึกษาปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาพัฒนศึกษา ควรมีคุณลักษณะเป็นนักคิดและนักบูรณาการ สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและสังคมได้ ใฝ่รู้ใฝ่เรียนมีความพร้อมในการเรียนรู้ สามารถพัฒนาความรู้ด้วยตนเองได้ นอกจากนี้ควรมีการจัดเวทีเสวนาวิชาการและเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างสถาบันการศึกษาต่างๆ เพื่อมีการแลกเปลี่ยนทางวิชาการเพื่อเป็นการฝึกทักษะความรู้และการทำงานให้กับนักศึกษามากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการประเมินด้านบริบทของหลักสูตร พบว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตรในปัจจุบันทุกข้อมีความชัดเจน เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน มีความสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาของชาติ และมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ซึ่งวัตถุประสงค์ของหลักสูตรยังคงสามารถใช้ได้ต่อไป แต่อย่างไรก็ตามหากคณะกรรมการบริหารหลักสูตรมีความประสงค์ที่จะดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรก็อาจจะทบทวนวัตถุประสงค์ของหลักสูตรในเรื่องของการสร้างคณาจารย์ที่มีความพร้อมเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เพื่อสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงที่กำลังจะเกิดขึ้นในสังคมไทย

2. จากผลการวิจัยที่พบว่าในปัจจุบัน กลุ่มผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าการเรียนหลักสูตรแบบ 1 ที่มีโครงสร้างหน่วยกิตของการทำวิทยานิพนธ์ 48 หน่วยกิต นั้น จะต้องเป็นผลงานที่มีความเข้มข้นทางวิชาการ มากกว่าการเรียนหลักสูตรแบบ 2 ที่มีโครงสร้างหน่วยกิตของการทำวิทยานิพนธ์ 36 หน่วยกิต ดังนั้นจึงควรมีการสร้างมาตรฐานหรือข้อกำหนดที่ชัดเจนของการทำวิทยานิพนธ์ 48 หน่วยกิต เพื่อให้เกิดความชัดเจนและเหมาะสม

3. คณะกรรมการบริหารหลักสูตรควรมีการตัดรายวิชาเลือกที่ไม่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรออกบ้าง และให้มีการบูรณาการรายวิชาเลือกบางรายวิชาเข้าด้วยกัน เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

4. คณะกรรมการบริหารหลักสูตรควรจะให้ความสำคัญกับรายวิชาภาษาต่างประเทศ ประจำสาขาวิชามากขึ้น โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าและการทำวิจัย อันจะเป็น

การส่งเสริม ให้นักศึกษาเกิดความรู้ความเข้าใจในอันนำมาซึ่งประโยชน์สูงสุดทั้งในแง่ของศักยภาพในด้านการสื่อสารและด้านการพัฒนาองค์ความรู้ในด้านวิชาการ

บรรณานุกรม

- กาญจนา คุณารักษ์. (2540). **หลักสูตรและการพัฒนา**. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). **การพัฒนาหลักสูตรหลักการและแนวปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: อลีนเพรส.
- ธำรง บัวศรี. (2542). **ทฤษฎีหลักสูตรการออกแบบและพัฒนา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: บริษัทธนซ์การพิมพ์ จำกัด.
- พรทิพย์ ไชยโส. (2552). **การประเมินหลักสูตรหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา หลักสูตร 5 ปีภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์**. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2537). **กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2543). **การพัฒนาหลักสูตรระดับอุดมศึกษา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- วิชัย ดิสสระ. (2535). **การพัฒนาหลักสูตรและการสอน**. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2543). **เทคนิคการประเมินหลักสูตร**. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ . (2544). **วิธีวิทยาการประเมิน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บริษัทเท็กซ์แอนด์เจอร์นัลพับลิเคชั่น จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ.2555-2559**: กรุงเทพฯ. สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สมิตร คุณานุกร. (2523). **หลักสูตรและการสอน**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม.
- สันต์ ธรรมบำรุง. (2527). **หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- สุรพล ไมยวงษ์. (2536). **การประเมินผลหลักสูตรการฝึกอบรมนายอำเภอของวิทยาลัยการปกครอง กรมการปกครอง**. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ภาษาอังกฤษ

- Beauchamp,G.A. (1981). **Curriculum Theory**. Illinois: The Kagg Press, Wilmette.
- Best,J. W. (1981). **Research in Education**. New Jersey: Prentice Hall.
- BLOOM B S. (1956). **Taxonomy of Educational Objectives, the classification of Educational goals – Handbook I: Cognitive Domain**. New York: McKay.
- Doll, Ronald C.(1996).**Curriculum Improvement : Decision Making and Process**. 9th ed.Boston: Allyn & BaconA Simon & Schuster Company.
- Sowell, Evelyn J. (1996).**Curriculum: An Integrative Introduction**. New Jersey :Prentice-Hall, Inc.
- Stufflebeam,D.L.,G.F.Madaus and M.S.Scriven. (1971) .**Educational evaluation and Decision-Making**. Illinois: Peacock Publisher Ince.
- Taba,H. (1962). **Curriculum Development Theory and Practice**. New York: Harcourt Brace & World, Inc.
- Tawney, D.(1976). **Curriculum Evaluation Today: Trends and Implications**. London: Macmillan Education.